

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston selvitys: EU:n komission tiedonanto vihreän kehityksen ohjelmasta (Green deal) 11.12.2019

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvosto on toimittanut eduskuntaan perustuslain 97 §:n mukaisen selvityksen E 61/2019 vp Euroopan komission vihreän kehityksen ohjelmasta antamasta tiedonannosta (Green deal)

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- talousvaliokunta TaVL 3/2020 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 3/2020 vp
- tulevaisuusvaliokunta TuVL 1/2020 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 1/2020 vp

Lisäksi asiasta on annettu seuraavat kannanotot: valtiovarainvaliokunta VaVP 9/2020 vp, 26.3.2020, 7 §: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja liikenne- ja viestintävaliokunta LiVP 13/2020 vp, 17.3.2020, 6 §: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- EU-erityisasiantuntija Johanna Kentala-Lehtonen, valtioneuvoston kanslia
- yksikönpäällikkö Pasi Pöysäri, ulkoministeriö
- yksikönpäällikkö Pasi-Heikki Vaaranmaa, ulkoministeriö
- metsäneuvos Heikki Granholm, maa- ja metsätalousministeriö
- maatalousneuvos Kirsi Heinonen, maa- ja metsätalousministeriö
- ylijohtaja Leena Ylä-Mononen, ympäristöministeriö
- ylijohtaja Anni Huhtala, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli
- projektijohtaja Outi Haanperä, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

- työ- ja elinkeinoministeriö
- saamelaiskäräjät
- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- Palkansaajien tutkimuslaitos
- STTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Pellervon taloustutkimus PTT
- toiminnanjohtaja Jonas Laxåback, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry
- Luontopaneeli
- pääsihteeri Petteri Taalas, World Meteorological Organization
- Climate Leadership Coalition ry

Viitetiedot

Valiokunta on ottanut asiassa huomioon myös valtioneuvoston selvitykset asioista U 2/2020 vp oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, E 62/2019 vp vihreän siirtymän rahoitus ja E 2/2020 vp vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi.

Asiasta U 2/2020 vp on annettu seuraavat lausunnot ja kannanotot: hallintovaliokunta HaVL 3/2020 vp, maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 8/2020 vp, talousvaliokunta TaVL 7/2020 vp, ympäristövaliokunta YmVL 2/2020 vp sekä valtiovarainvaliokunta VaVP 10/2020 vp, 24.3.2020, 3 §: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan korostaen sitä, että oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta saatavan tuen tulee olla ehdollista sille, että tukea saava jäsenvaltio on sitoutunut toimiin ilmastonutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Ilmastonutraaliuteen siirtymisessä hyötyjen ja haittojen tulee jakautua mahdollisimman oikeudenmukaisesti eri alueiden ja toimialojen kesken. Myönnetyn rahoituksen käyttöä tulee myös seurata aktiivisesti sekä luoda sanktiomekanismi mahdollisten väärinkäytösten ennaltaehkäisemiseksi.

Asiasta E 62/2019 vp on annettu seuraavat lausunnot ja kannanotot: talousvaliokunta TaVL 6/2020 vp, maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 8/2020 vp ja valtiovarainvaliokunta VaVP 9/2020 vp, 26.3.2020, 8 §: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Asiasta E 2/2020 vp valiokunta on merkinnyt seuraavien valiokuntien ei toimenpiteitä -ilmoitukset saapuneiksi: valtiovarainvaliokunta, liikenne- ja viestintävaliokunta, maa- ja metsätalousvaliokunta, sivistysvaliokunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta, talousvaliokunta, tulevaisuusvaliokunta, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ja ympäristövaliokunta.

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYKSET

Ehdotukset

E 61/2019 vp: Euroopan komissio antoi joulukuussa 2019 tiedonannon vihreän kehityksen ohjelmasta (European Green Deal). Komission mukaan vihreän kehityksen ohjelma on EU:n taloudellisen kasvun strategia, jota tarvitaan sekä maapallon että ihmisten terveyden edistämiseksi. Sillä vastataan ilmasto- ja ympäristöhaasteeseen ja luodaan kasvua sekä uusia työpaikkoja. Ohjelma on keskeinen osa komission vastausta globaalin kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toteuttamiseksi ja Pariisin ilmastopöytäkirjan ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Tiedonannossa käydään läpi komission työn painopisteitä ja suunniteltuja aloitteita sekä niiden aikataulua mm. ilmastoneutraaliteetin saavuttamisen, energian, liikenteen, EU:n luontopääoman säilyttämisen, saasteettomuuden, kiertotalouteen siirtymisen, vihreän yhteisen maatalouspolitiikan, sekä globaaleihin toimiin, tutkimukseen, innovaatioihin, koulutukseen ja digitalisaatioon liittyen.

E 2/2020 vp: Komission tiedonanto "Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi" täydentää vihreän kehityksen ohjelmaa. Tiedonannossa esitetään tapoja, joilla sosiaalipolitiikka auttaa vastaamaan Euroopan ajankohtaisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, joita muun muassa siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen, digitalisaatio ja väestörakenteen muutos tuovat mukanaan.

E 62/2019 vp ja U 2/2020 vp: Komissio esittää suunnitelmansa myös ohjelman rahoituksesta. Julkisen rahoituksen lisäksi komissio pyrkii saamaan yksityisiä toimijoita laajasti mukaan ohjelman rahoitukseen. Ohjelman investointipilari koostuu Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelmasta (Kestävä Eurooppa -investointiohjelma) ja oikeudenmukaisen siirtymän mekanismista. Ohjelman avulla on tarkoitus ohjata julkisia investointeja vihreän siirtymän rahoitukseen ja saada liikkeelle myös yksityisiä varoja EU:n rahoitusvälineiden, erityisesti InvestEU-ohjelman, kautta. Komission tavoitteena on tukea vihreän rahoituksen ja ympäristösijoittamisen toimintaympäristöä ja turvata alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukainen siirtymä hiilineutraaliin talouteen. Investointiohjelmaan kuuluvalla oikeudenmukaisen siirtymän mekanismilla on tarkoitus varmistaa, että vihreä siirtymä on reilu ja oikeudenmukainen. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) on osa tätä kokonaisuutta. Ajatuksena on tarjota koheesiopolitiikan keinoin tukea alueille ja toimialoille, joihin siirtymän vaikutukset kohdistuvat kielteisimminkin fossiilisista polttoaineista luopumiseen liittyvien työpaikkojen menetysten vuoksi.

Valtioneuvoston kanta

E 61/2019 vp: Valtioneuvosto pitää myönteisenä komission kokonaisvaltaista tapaa tarkastella EU:n keskeisiä kestävyyshaasteita ja koota niihin liittyvät toimenpiteet yhteen tiedonantoon. Valtioneuvosto kannattaa komission vihreän kehityksen ohjelmassa esittämää ja Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2019 hyväksymää tavoitetta siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen Euroopassa vuoteen 2050 mennessä. Komission pyrkimys rakentaa vihreän kehityksen ohjelman kautta EU:sta oikeudenmukainen ja hyvinvoiva yhteiskunta vastaa hyvin Suomen hallituksen ja hallitusohjelman tavoitteita. Tavoitteena on yhteiskunta, jonka nykyaikainen, resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous toimii päästöttömästi vuoteen 2050 mennessä ja jossa huomioidaan luonnonvarojen kestävyys. Valtioneuvosto pitää tärkeänä tiedonannon kasvustrategiaa korostavaa ja

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

horisontaalista tulokulmaa, joka koskettaa laajasti kansalaisia ja yrityksiä sekä talouden ja yhteiskunnan eri sektoreita. Valtioneuvosto näkee tarpeellisena, että EU:lle luodaan kasvustrategia, jonka tavoitteena on rakentaa maailman kilpailukykyisin, sosiaalisesti ehein vähähiilinen talous. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden on poikkileikkava ilmastotyötä.

E 2/2020 vp: Valtioneuvosto katsoo, että ilmastoneutraaliuteen siirryttäessä on tärkeää ottaa huomioon vaikutukset työllisyyteen ja arvioida toimenpiteiden sosiaalisia vaikutuksia myös työelämän ulkopuolella oleviin. Sosiaalisen ulottuvuuden ja koulutuksen sekä sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät näkökulmat ovat kokonaisuuden kannalta keskeisiä.

E 62/2019 vp ja U 2/2020 vp: Valtioneuvoston kannan mukaan komission esittämä investointiohjelma on linjassa Suomen asettamien ilmastotavoitteiden kanssa. Valtioneuvosto korostaa, että siirtymä ilmastoneutraaliin talouteen luo myös merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. EU:n talousarvio sekä jäsenvaltioiden julkinen rahoitus eivät yksin riitä huomattavien investointitarpeiden rahoittamiseen. On ensiarvoisen tärkeää, että EU:ssa luodaan suotuisat puitteet ja tarkoituksenmukaiset instrumentit, joiden avulla voidaan mahdollisimman kustannustehokkaasti kannustaa yksityisiä toimijoita edistämään ja rahoittamaan kestäviä investointeja. Valtioneuvosto pitää komission ehdotuksia oikeudenmukaisen siirtymän tukemiseksi lähtökohtaisesti kannatettavina. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että oikeudenmukaisen siirtymän rahaston avulla tuetaan EU:n siirtymää ilmastoneutraaliuteen 2050 mennessä, ja myös edesautetaan EU:n 2030 päästövähennystavoitteen kunnianhimon nostoa. Valtioneuvosto katsoo, että oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta saatavan tuen tulisi olla ehdollista sille, että tukea saava jäsenvaltio on sitoutunut toimiin 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Lausunnon kohde

Suuri valiokunta ottaa lausunnossaan kantaa valtioneuvoston selvitykseen E 61/2019 vp vihreän kehityksen ohjelmasta. Lisäksi suuri valiokunta käsittelee lausunnossaan niitä seikkoja, joita on nostettu esille valtioneuvoston selvityksissä E 62/2019 vp vihreän siirtymän rahoituksesta, E 2/2020 vp vahvasta sosiaalisesta Euroopasta ja U 2/2020 vp oikeudenmukaisen siirtymän rahoituksesta. Valiokunta ei käsittele lausunnossaan valtioneuvoston kirjelmää U 11/2020 vp eurooppalaisesta ilmastolaista erikoisvaliokuntakäsittelyn ollessa tässä asiassa vielä kesken. Vastaavasti muihin vihreän kehityksen ohjelman perusteella myöhemmin annettaviin esityksiin (mm. päästökauppa, taakanjako- ja LULUCF-sektori sekä energiatehokkuus) otetaan kantaa valtioneuvoston asioita koskevien tulevien U- ja E-selvitysten pohjalta.

Suuri valiokunta toteaa, että erikoisvaliokunnat ovat käsitelleet tämän lausunnon kohteena olevia valtioneuvoston selvityksiä omien toimialojensa näkökulmasta (ks. HaVL 3/2020 vp, MmVL 3/2020 vp, MmVL 8/2020 vp, TaVL 3/2020 vp, TaVL 6/2020 vp, TaVL 7/2020 vp, TuVL 1/2020 vp, YmVL 1/2020 vp, YmVL 2/2020 vp ja kannanotot VaVP 9/2020 vp, 26.3.2020, 7 ja 8 §, VaVP 10/2020 vp, 24.3.2020 3 § ja LiVP 13/2020 vp, 17.3.2020, 6 §). Erikoisvaliokuntien näkemysyhteyden suuri valiokunta tuo lausunnossaan esille kokoavia ja täydentäviä näkökohtia ohjelman jatkovalmistelussa huomioitavista kysymyksistä.

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

Tavoitteiden ajankohtaisuus

Suuri valiokunta katsoo, että vihreän kehityksen ohjelma on tärkeä ja kannatettava avaus EU:n uudeksi kasvustrategiaksi. Kyseessä on kunnianhimoinen toimenpidekokonaisuus, jolla pannaan täytäntöön kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030, edistetään Pariisin ilmastopöytäkirjan sitoumusten saavuttamista ja luodaan kestävästä vihreästä siirtymästä taloudellinen ja sosiaalinen mahdollisuus elinkeinoelämälle ja kansalaisille. Valiokunta arvioi, että ohjelman päämäärät tukevat hyvin Suomen kansallista tavoitteita. Sillä vastataan ilmastohaasteeseen, vahvistetaan EU:n ja Suomen kilpailukykyä ja resurssitehokkuutta sekä luodaan luonnonvarojen kestävyys huomioivaa kasvua ja uusia työpaikkoja sovittamalla yhteen ympäristöllisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyysnäkökulmia.

Suuren valiokunnan saaman tiedon mukaan vihreän kehityksen ohjelma säilyy komission politiikkaprioriteettina koronapandemiasta huolimatta, vaikka pandemian aiheuttaman akuutin terveys- ja taluskriisin hoito lykkääkin joitain ohjelmaan perustuvia esityksiä (mm. EU:n metsästrategia ja reilua ruokajärjestelmää koskeva nk. Pellolta pöytään -strategia). Valiokunta pitää komission vaiheittaista lähestymistapaa perusteltuna. Valiokunta katsoo, että ilmastotoimia edistävän vihreän kehityksen ohjelman toimeenpano sekä Euroopan ja Suomen talouden tukeminen pandemian aikana ja jälleennrakentaminen sen jälkeen tulee toteuttaa siten, että ohjelma tukee elvytystoimia ja elvytystoimet vastaavasti ohjelman tavoitteiden toteutumista.

Suuri valiokunta katsoo, että vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita ei tule nähdä elvytystä hidastavina tai haittaavina toimina, vaan vähähiilisyteen pyrkivä yhteiskunta ja kestävä, resurssi- ja energiatehokas talous ovat myös pandemian jälkeisenä aikana yritysten, työntekijöiden ja ympäristön etu. Ohjelmassa esille nostetut tarpeet ilmastomuutokseen vastaamisesta, eurooppalaisen kilpailukykyyn vahvistamisesta, työllisyyden tukemisesta, uusien työpaikkojen luomisesta, uuden teollisuuden edistämisestä ja kestävyyshaasteisiin vastaamisesta ovat EU:n ja Suomen kannalta keskeisiä kysymyksiä myös jatkossa.

Myös tulevaisuusvaliokunnan pääviestinä on se, että investoinnit vihreään siirtymään ja ohjelman tavoitteisiin pitäytyminen tukevat koronakriisin hoitoa ja elvytystä ja auttavat taloutta ja yhteiskuntaa laajemminkin toipumaan koronapandemian seurauksista. Kestävä työllistävän kasvun ja hyvinvoinnin tavoite tukee elpymistä pandemian seurauksista. Tulevaisuusvaliokunta painottaa erityisesti sitä, että vihreä siirtymä on koronapandemiasta huolimatta edelleen ihmiskunnan tärkein haaste ja samalla ihmiskunnan kaikkien aikojen suurin investointi. Tulevaisuusvaliokunta korostaa lisäksi tarvetta varmistaa EU:n eri politiikkasektorien toimien johdonmukaisuus ja sääntelyn vakaus. Kysymys on erityisesti ilmasto-, ympäristö-, teollisuus- ja kauppapolitiikan sekä innovaatio-, tutkimus- ja koulutustoiminnan sekä data- ja digitalouden tavoitteiden yhteensovittamisesta ja niiden kokonaisvaikutusten arvioimisesta tavalla, joka tosiasiallisesti ja aidosti tukee vihreää siirtymää. (TuVL 1/2020 vp)

Suuri valiokunta korostaa, että onnistunut EU-tason siirtymä vähähiiliseen ja resurssitehokkaampaan talouteen luo merkittäviä liiketoiminta- ja vientimahdollisuuksia myös Suomelle ja on itsessään kilpailukykytekijä. Asiantuntijakuulemisissa on myös tuotu esiin, että suomalaisten vientiyriyten ratkaisujen positiiviset ilmastovaikutukset (hiilikädenjälki) voivat olla paljon kansal-

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

lista hiilijalanjälkeämme suuremmat, koska yritysten ratkaisuilla voidaan vähentää niiden asiakkaiden päästöjä maailmalla.

Asiantuntijakuulemisissa on myös painotettu, että puhtaaseen teknologiaan liittyvillä innovaatioilla on maailmalla kasvava kysyntä. Suuri valiokunta arvioi, että ohjelmaan sisältyvää vihreän kehityksen investointiohjelmaa voidaan hyödyntää suomalaisten yritysten kestävästä kehitystä tukevien ratkaisujen kehittämiseen ja niiden vientimahdollisuuksien edistämiseen (ks. MmVL 8/2020 vp). Myös tulevaisuusvaliokunta arvioi (TuVL 1/2020 vp), että Suomi on yksi niistä maista, joille vihreä siirtymä lupaa hyvää ja avaa suuret markkinat sellaiselle toiminnalle, jossa olemme jo valmiiksi kilpailukykyisiä. Suomen vahvuudet ja korkeatasoinen osaaminen mm. alustataloudessa, tekoälyalalla, biotaloudessa sekä ympäristöteknologiasektorilla (cleantech) ja kiertotalouden ja energiatehokkuusteknologian alalla on hyödynnettävä täysimääräisesti. Myös kansalliset hankkeet ja osaaminen maatalouden hiilen sidontaa koskevien menetelmien kehittämisessä luovat vientimahdollisuuksia, parantavat suomalaisen maatalouden kannattavuutta ja lisäävät sen kilpailukykyä.

Ilmastotoimet ja päästövähennykset

Suuri valiokunta tukee valtioneuvoston tavoin EU:n aseman vahvistamista kansainvälisenä ilmastajohtajana ja ohjelman tavoitetta siirtyä Euroopassa ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä. Tätä päämäärää on pidettävä ohjelman keskeisenä prioriteettina. Myös lyhyentähtäimen päästövähennystavoitteita tulisi tarkastella uudelleen ja vuoden 2030 tavoitteen tulisi olla vähintään 55 %. Lisäksi valiokunta kiinnittää valtioneuvoston huomiota asiantuntijakuulemisissa esitettyyn arvioon siitä, että selkeät välitavoitteet vuodelle 2040 vahvistaisivat vuoden 2050 tavoitteen saavuttamista. Tämä lisäisi toimintaympäristön ennustettavuutta ja loisi myös elinkeinoelämälle pitkäjänteisen näkymän tarvittavasta muutoksesta.

Suuri valiokunta katsoo ympäristövaliokunnan (YmVL 1/2020 vp), maa- ja metsätalousvaliokunnan (MmVL 3/2020 vp) ja talousvaliokunnan (TaVL 3/2020 vp) tavoin, että päästökauppaa on pidettävä ensisijaisena välineenä energiantuotannon ja teollisuuden päästövähennysten aikaansaamisessa. Päästökauppaa tulee vahvistaa ja sen soveltamisalan laajentamista selvittää, esimerkiksi kattamaan kiinteistökohtainen lämmitys ja jäähdytys.

On tärkeää, että päästövähennystoimissa edetään nopeasti. Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että suunnitellut lainsäädäntötarkistukset päästökaupassa ja taakanjako- ja LULUCF-sektorilla tulee perustua kattaviin ja huolellisesti laadittuihin vaikutustenarviointeihin. Kuten valtioneuvosto toteaa, LULUCF-asetus ei kaikissa tilanteissa luo kannusteita metsien hiilinielujen vahvistamiselle ja asetus edellyttää jatkotarkastelua osana EU:n ilmastopolitiikan taakanjaon kokonaistarkastelua. Maankäyttösektorin ja erityisesti metsien hiilinieluja tulee voida hyödyntää jäsenvaltiokohtaisesti.

Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta pitää energisektorin päästöjen vähentämistä olennaisena ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Päästöjen vähentäminen kustannustehokkaasti edellyttää panostamista erityisesti energiatehokkuuteen ja kustannuksiltaan kilpailukykyiseen ja ilmastoystävälliseen energiantuotantoon. Myös kestävä biotalouden tulee olla yksi tärkeä osatekijä ohjelman tavoitteiden toteuttamisessa. Kuten maa- ja metsätalousvaliokunta (MmVL 3/2020 vp)

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

toteaa, uusiutuvien luonnonvarojen kestäväan käyttöön pohjautuva talousmalli tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet kytkeytyä irti uusiutumattomien ja fossiilisten raaka-aineiden käytöstä.

Suuri valiokunta korostaa myös digitalisaation, uusien teknologioiden, ilmastoneutraalin kierto-talouden ja liikenteen merkitystä päästövähennystoimien kannalta. On tärkeää, että tulevissa toimissa huomioidaan myös käyttäjät ja heille tarjotaan edullisempia, helppokäyttöisempiä, terveellisempiä ja puhtaampia vaihtoehtoja nykyisille liikkumismuodoille. Hiilivuotoriskin pienentämiseksi ja kulutuksen ohjaamiseksi on selvitettävä myös hiilitullien mahdollisuutta (ks. TaVL 3/2020 vp, YmVL 1/2020 vp).

Luonnon monimuotoisuus ja kestävä käyttö

Suuri valiokunta katsoo, että ilmastotoimet, luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja kestävä talouskasvun toimet kytkeytyvät läheisesti toisiinsa. Kuten ympäristövaliokunta (YmVL 1/2020 vp) toteaa, luonnon köyhtyminen vaikuttaa koko ihmiskunnan hyvinvointiin. Luonnon köyhtymisellä ja saastumisella on peruuttamattomia haitallisia vaikutuksia talouteen, ruokaturvaan, puhtaan ja turvallisen veden saantiin, terveyteen ja elämänlaatuun ympäri maailmaa. Komission lähestymistapa integroida kasvustrategian keskeiseksi osaksi EU:n luontopääoman vahvistaminen ja kansalaisten terveyden suojeleminen haitallisilta ympäristövaikutuksilta ja ympäristöön liittyviltä riskeiltä on perusteltu lähtökohta. Tällaiset toimet tukevat kestävää kasvua ja hillitsevät luonnonkatastrofeja ja tuholaisien ja tautien leviämistä ja auttavat säätämään ilmastoa ja tätä kautta myös lisäävät EU:n ja jäsenvaltioiden kriisinsietokykyä.

Suuri valiokunta tukee ohjelman tavoitetta reilun, terveyttä edistävän ja ympäristöystävällisen ruokajärjestelmän kehittämisestä. Maa- ja metsätalousvaliokunnan (MmVL 3/2020 vp) tavoin valiokunta katsoo, että maatalouden osalta ilmasto- ja ympäristötoimet voidaan parhaiten toteuttaa yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) välinein kunkin jäsenvaltion olosuhteisiin sopivalla tavalla. Toiminnassa on varmistettava huoltovarmuuden, kansallisen ruoantuotannon turvaaminen, ruokaturva sekä tuottajien aseman parantaminen arvoketjussa. Valtioneuvosto korostaa myös eläinten hyvinvointia koskevien standardien kehittämistä ja mikrobilääkeresistanssin vastaista työtä. Valiokunta pitää painotuksia perusteltuina.

Suuri valiokunta yhtyy maa- ja metsätalousvaliokunnan (MmVL 3/2020 vp) näkemykseen siitä, että myös metsiä ja metsäsektoria varten on laadittava kokonaisvaltainen strategia, joka kattaa koko metsäsektorin arvoketjun. Strategian tulisi mahdollistaa metsien kestävä hyödyntäminen ja omaisuuden suoja, samalla kun huolehditaan ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä tavoitteista. Kokonaisuuteen kuuluvat myös hiiltä varastoivat tuotteet. Metsäpolitiikan tulee olla jatkossakin kansallisen päätäntävällän piirissä. Suuri valiokunta korostaa ympäristövaliokunnan (YmVL 1/2020 vp) ja valtioneuvoston tavoin EU:n kansainvälistä johtajuutta luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä ja ennallistamisessa. Komissio julkaisee lähiaikoina luontopääoman suojelemiseksi erillisen biodiversiteettistrategian, johon valiokunta ottaa kantaa erikseen.

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

Sosiaalinen ja alueellinen oikeudenmukaisuus

Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että ilmastoneutraaliuteen siirryttäessä on tärkeää ottaa huomioon vaikutukset työllisyyteen ja arvioida toimenpiteiden sosiaalisia vaikutuksia myös työelämän ulkopuolella oleviin. Sosiaalisen ulottuvuuden ja koulutuksen sekä sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät näkökulmat ovat kokonaisuuden kannalta keskeisiä. Kysymys on myös tasapainoisen alueellisen ja paikallisen kehityksen, elinkeinojen, työllisyyden sekä alkutuotannon toimintaedellytysten turvaamisesta. Tulevaisuusvaliokunta muistuttaa, että alueilla, kaupungeilla ja kunnilla on vihreässä siirtymässä suuri rooli. Myös kansalliset on nähtävä ohjelman toteutuksessa aktiivisessa roolissa. Ohjelma on toteutettava kansallisia ja paikallisia toimijoita kuullen ja paikallisiin olosuhteisiin räätälöiden (TuVL 1/2020 vp).

Kaikissa toimissa on huomioitava sosiaalinen ja alueellinen oikeudenmukaisuus ja varmistettava se, että ohjelman toteutuksessa huomioidaan Suomen kansalliset, alueelliset ja paikalliset erityispiirteet pohjoisena, harvaan asuttuna ja pitkien etäisyyksien maana.

Tutkimus, koulutus ja innovaatiot

Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta katsoo, että tutkimuksella, koulutuksella ja innovaatio-toiminnalla on keskeinen merkitys tuettaessa siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta. Vain omaa osaamis-pääomaa johdonmukaisesti kasvattamalla ja tukemalla EU ja Suomi voivat pärjätä maailmanlaajuisessa kilpailussa.

Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille, että nk. vihreisiin kohteisiin olisi jo nyt tarjolla enemmän rahoitusta kuin mitä tällaisia investointikohteita on tarjolla. Tämä korostaa tutkimus- ja innovaatio-toiminnan merkitystä. Tarvitaan merkittäviä panoksia innovaatioihin ja osaamiseen, jotta korkeatasoista tutkimusta, tuotekehittelyä ja uusien teknologioiden tuotteistamista ja käyttöönottoa voidaan edistää nykyistä paremmin. Valiokunta korostaa Horisontti Eurooppa -ohjelman merkitystä ja katsoo, että myös jatkossa on pyrittävä varmistamaan se, että Suomi pystyy hyödyntämään rahoitusta kokoaan suuremmalla osuudella (ks. myös TuVL 1/2020 vp).

Rahoituskysymykset

Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta pitää komission esityksiä Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelmasta ja oikeudenmukaisen siirtymän mekanismista lähtökohtaisesti kannatettavina. On tärkeätä, että instrumenteilla tuetaan EU:n siirtymää ilmastoneutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä, ja edesautetaan EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitteen kunnianhimon nostoa.

Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että yksityisiä toimijoita tulisi kannustaa mahdollisimman laajasti mukaan vihreän kehityksen ohjelman rahoitukseen. On selvää, etteivät EU:n talousarvio ja jäsenmaiden julkinen rahoitus yksin riitä ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien huomattavien investointitarpeiden rahoittamiseen. Valiokunta katsoo, että julkisen rahoituksen roolina on paikata markkinapuutteita sekä vauhdittaa ja kannustaa yksityisen rahoituksen suuntaamista vihreisiin kohteisiin ilmastonmuutosta hillitsevien toimien aikaansaamiseksi. Kuten talousvaliokunta (TaVL 6/2020 vp) linjaa, julkisen puolen edistämistoimien tulee

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

olla ensisijaisesti kestäviin investointeihin ohjaavan ennustettavan toimintaympäristön luomista ja vasta toissijaisesti rahoitusavun tarjoamista.

On ensiarvoisen tärkeää, että EU:ssa luodaan suotuisten puitteiden lisäksi tarkoituksenmukaiset instrumentit, joiden avulla voidaan mahdollisimman kustannustehokkaasti kannustaa yksityisiä toimijoita edistämään ja rahoittamaan kestäviä investointeja ja sitä kautta myös lisäämään vihreiden kohteiden tarjontaa nk. ruskeiden kohteiden sijaan. Tulevaisuusvaliokunta huomauttaa, että monet institutionaaliset sijoittajat, kuten esimerkiksi eläkerahastot, ovat jo pitkän aikaa sisällyttäneet kestävyuden sijoituspäätöksiin sekä periaatteellisista että tuottosyistä (TuVL 1/2020 vp). Tätä kehitystä on syytä tukea myös vihreän ohjelman avulla. Suuri valiokunta yhtyy talousvaliokunnan (TaVL 6/2020 vp) arvioon siitä, että EU:n sijoitustoimintaa ohjaavan sääntelykehikon on oltava johdonmukaista, läpinäkyvää ja teknologianeutraalia. Asiantuntijakuulemisissa ja tulevaisuusvaliokunnan lausunnossa (TuVL 1/2020 vp) on tuotu esille se, että sijoittajat tarvitsevat päätöksentekonsa tueksi ajantasaista ja luotettavaa tietoa sijoituskohteiden ilmastovaikutuksista sekä varmuuden toimintaympäristön ennakoitavuudesta ja pitäjäteisyydestä.

Suuri valiokunta pitää EU:n rahoituksen painopisteen siirtoa yhä vahvemmin ilmastotoimiin kannatettavana toimintalinjana. Tämä siirtyminen on kuitenkin toteutettava sosiaalisesti ja taloudellisesti oikeudenmukaisella tavalla eri alueiden ja toimialojen kesken, jotta ilmastosiirtymästä aiheutuvia negatiivisia sosioekonomisia vaikutuksia voidaan lieventää.

Erikoisvaliokuntien tavoin valiokunta pitää perusteltuna koheesiorahoituksen kohdistamista sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahoittamiseen (nk. JTF-tuki) että talouden rakenteen muutosta ja uusien teknologioiden käyttöönottoa tukeviin toimiin (ks. HaVL 3/2020 vp, TaVL 7/2020 vp, MmVL 8/2020 vp, YmVL 2/2020 vp ja VaV-kannanotto VaVP 10/2020 vp, 24.3.2020, 3 §). JTF-tuki tulee nähdä kannustimena muutokseen. Tuen on oltava ehdollista sille, että tukea saava jäsenvaltio on sitoutunut toimiin ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Myös rahoituksen kriteereiden on oltava selkeitä ja sen käytön valvonnan tehokasta ja väärinkäytöksiä ennaltaehkäisevää.

Suuri valiokunta arvioi, että JTF-tuki täydentää kansallisia tukitoimia ja parantaa kansallisesti mahdollisuuksia kompensoida ilmastotoimien vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen tietyillä sektoreilla. Suomen tulee pyrkiä saamaan mekanismista suurin mahdollinen hyöty. Valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien (HaVL 3/2020 vp, MmVL 8/2020 vp, TaVL 7/2020 vp, YmVL 2/2020 vp) näkemyksiin siitä, että keskeinen neuvottelukysymys kansallisesti on komission esitykset JTF-tuen kohdistumisesta turpeen energiakäytöstä luopumiseen ja siitä aiheutuvien alueellisten ja paikallisten työllisyys- ja talousvaikutuksien kompensoimiseen koko tuotantoketjussa. Tämä on linjassa kansallisen turpeen energiakäytön puolittamista vuoteen 2030 mennessä koskevan tavoitteen kanssa. Valiokunta pitää erikoisvaliokuntien tavoin tärkeänä, että jatkovalmistelussa tavoitellaan kaikkien turvetuotannon kannalta keskeisten alueiden ja toimialojen sisällyttämistä tuen piiriin. Valmistelussa on huomioitava myös huoltovarmuusnäkökohdat.

JTF-tukea koskevissa jatkoneuvotteluissa olisi myös hyvä arvioida sitä, voitaisiinko tukea hyödyntää myös muilla tuotannonaloilla, joita odottaa rakennemuutos hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseksi (ks. HaVL 3/2020 vp). Kaikissa tukitoimien suuntaamisissa on tärkeää varmistaa hallinnon, alan yritysten ja työntekijöiden tiivis yhteistyö ja alueiden mahdollisuudet osallis-

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

tua oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmien tekemiseen. On selvää, että hiilineutraaliustavoit-
teiden saavuttamiseksi tarvitaan monipuolisia alue- ja paikallistason toimia ja suunnitelmia var-
mistamaan hallittu siirtymä, joka huomioi päästövähennystoimien sosiaaliset, taloudelliset, alu-
eelliset, terveydelliset ja ympäristövaikutukset.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa E 61/2019 vp valtioneuvoston kantaan ja pitää valtioneuvoston toi-
mintalinjaa asioissa U 2/2020 vp, E 61/2019 vp ja E 2/2020 vp perusteltuna.*

Helsingissä 20.5.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr

1. varapuheenjohtaja Jani Mäkelä ps

jäsen Paavo Arhinmäki vas

jäsen Eva Biaudet r

jäsen Ritva Elomaa ps

jäsen Sari Essayah kd

jäsen Maria Guzenina sd

jäsen Jussi Halla-aho ps

jäsen Eveliina Heinäluoma sd

jäsen Olli Immonen ps

jäsen Ville Kaunisto kok

jäsen Kimmo Kiljunen sd

jäsen Johannes Koskinen sd

jäsen Lulu Ranne ps

jäsen Arto Satonen kok

jäsen Iris Suomela vihr

jäsen Sinuhe Wallinheimo kok

jäsen Anne-Mari Virolainen kok

varajäsen Mari Holopainen vihr

varajäsen Inka Hopsu vihr

varajäsen Mai Kivelä vas

varajäsen Pasi Kivisaari kesk

varajäsen Matias Marttinen kok

varajäsen Hussein al-Tae sd

varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Anna Sorto

**Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp
Eriävä mielipide 1**

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 1

Perustelut

E 61/2019 vp, E 62/2019 vp, E 2/2020 vp ja U 2/2020 vp

Euroopan komissio julkisti joulukuussa 2019 ”Green Deal”-ohjelman, jonka tavoitteena on luoda vuoteen 2050 mennessä Euroopasta maailman ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa. Kyseessä on erittäin laaja toimenpidekokonaisuus, joka heijastuu laajemmalle kuin pelkkään ilmastoto- ja ympäristöpolitiikkaan.

Yleensäkin Euroopan unionin ei tule olla kansainvälinen ilmastojohtaja, ellei muu maailma seuraa aktiivisesti perässä. Lisäksi koronapandemia luo aivan uudenlaisia haasteita EU:n jäsenmaille. Green Deal -ohjelma ei ole vallitsevassa tilanteessa realistinen. Erityisesti näissä olosuhteissa unionin sekä Suomen hallituksen aiempi lyhyemmän aikavälin vähennystavoite vuodelle 2030 on liian kunnianhimoinen. Tavoitteiden kiristäminen heikentäisi maamme teollisuuden kilpailukykyä entisestään ja samalla haittaisi maamme kansalaisten elämää.

Keskeneräisyydestä huolimatta komission esitys on käytännössä hyvin sitova. Green Deal on lähtölaukaus EU:n uudelle ilmasto- ja ympäristölainsäädännölle. Lainsäädäntöjen avaaminen heikentää teollisuuden näkymiä tuleville vuosille ja luo epävarmuutta. Aikataulut ovat äärimmäisen kireät, ja on todennäköistä, että kunnollisia vaikutusarvioita, palautekierrosta ja neuvotteluja ei ehditä tehdä.

Päästökaupan laajentaminen tie- ja meriliikenteeseen voi olla ilmastotavoitteiden näkökulmasta kokonaisuudessaan perusteltua. Se kuitenkin jää epäselväksi, miten Suomen pohjoinen sijainti, pitkät välimatkat ja ulkomaankaupamme riippuvuus meriliikenteestä pystytään huomioimaan ja kompensoimaan.

On huolestuttavaa, miten ohjelma on ulottamassa ympäristön varjolla lonkeronsa yhä syvemmälle metsänhoidon aihealueeseen, vaikka sen pitäisi kuulua kansallisen päätöksenteon piiriin. On epäuskottavaa, että Suomen erityistarpeet metsäsektorin alueella tulevat huomioituiksi.

Ohjelmassa ei huomioida riittävästi kasvavien metsävarojen ja kehittyvän puunjalostuksen suomia monipuolisia mahdollisuuksia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Metsien taloudellisen käytön merkitys tunnistetaan myös ohjelmassa huonosti. Vaarana on, että suomalaisiin metsiin —taloutemme ja työllisyytemme selkärankaan — aletaan suhtautua Euroopan yhteisenä omaisuutena.

Tämän lisäksi kovat ilmastopoliittiset vaatimukset haittaavat merkittävästi maanviljelijöiden ja muiden alkutuottajien toimintaa. Koronakriisin aikana on nähty, miten tärkeitä asioita omavaraisuus ja huoltovarmuus ovat Suomen kannalta. Niiden osalta esitetyt vaatimukset ovat haitallisia. Green Deal -ohjelman kokonaisuus huomioiden komissio on yliarvioinut investointien positiiviset ympäristö- ja talousvaikutukset. Siirtymän kokonaistaloudelliset vaikutukset jäävät juuri ja juuri plussan puolelle. Ne lisäävät joidenkin arvioiden mukaan EU:n talouskasvua vain noin

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp
Eriävä mielipide 1

0,1 prosenttia vuodessa. Ohjelma vaatii uudelleentarkastelua. Nykyisellään se vaarantaisi Suomen elinkeinoelämän kansainvälisen hintakilpailukyvyn.

Ehdotetun ”oikeudenmukaisen siirtymän rahaston” tarkoituksena olisi tuen antaminen alueille, joihin kohdistuu vakavia sosioekonomisia haasteita sen vuoksi, että unioni siirtyy ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä. Suomen saanto uudesta rahastosta olisi kuitenkin komission ehdotuksen mukaan vain 165 miljoonaa euroa. Se on pieni verrattuna esimerkiksi Puolan, Romanian, Tšekin ja Bulgarian kaltaisiin maihin.

Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on noin 0,1 %. Rahaston kautta Suomi maksaisi siis Itä-Euroopan hiiliriippuvaisten valtioiden siirtymisen kohti hiilineutraaliutta. Varojenjako menetelmä ja siinä painotetut kriteerit vaikuttavat myös epätasapuolisilta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa, että Suomen tulee suhtautua E 61/2019 vp:ssä kuvattuun Green Deal -ohjelmaan kielteisesti, ellei ohjelma muutu vastaamaan perusteissa kuvattuja kansallisia intressejämme. Suomen tulee hylätä U 2/2020 vp:ssä tarkoitettua rahaston perustaminen kansallisen intressimme vastaisena. Suomen tulee suhtautua kielteisesti E 2/2020 vp:n kohtiin, jotka koskevat edellä mainittujen ehdotusten toteuttamista.

Helsingissä 20.5.2020

Jani Mäkelä ps
Ritva Elomaa ps
Olli Immonen ps
Lulu Ranne ps

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp
Eriävä mielipide 2

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 2

Perustelut

E 61/2019 vp, E 62/2019 vp, E 2/2020 vp ja U 2/2020 vp

Komission esittelemä Green deal eli vihreän kehityksen ohjelma on kunnianhimoinen kokonaisuus, jonka tavoitteena on sovittaa taloudellinen kasvu ja ympäristötavoitteet yhteen. Ohjelma kattaa käytännössä kaikki eri elämänaalueet ja sektorit. Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että ilmastonmuutos on yksi aikakautemme suurimmista haasteista. Uuden talouskasvun on perustuttava kestävien, uusiutuvien ja kierrätettävien materiaalien käyttöön, puhtaaseen teknologiaan ja vähähiilisyteen. Haasteeseen on vastattava EU-tasolla, sillä ilmastonmuutos ei kunnioita kansallisia rajoja. Kannatamme ohjelman periaatetta päästöjen vähentämisestä ja päästökaupan tiukentamiseen tähtäviä toimia. Ohjelman heikkoutena on kuitenkin metsätalouden ja maankäytön kokonaisvaltaisen näkemyksen puute.

Metsiin kohdistuu paljon odotuksia ja paineita komission vihreän kehityksen ohjelman takia. On selviö, että metsien rooli vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi on olennainen. Tästä meillä on Suomessa käytännön kokemusta ja osaamista. Suomalainen metsätalous on esimerkki siitä, miten puuta tuotetaan ilmasto- ja ympäristökestävällä tavalla. Olemme kyenneet ylläpitämään hiilensidontaa ja parantamaan luonnon monimuotoisuutta, samalla kun olemme kasvattaneet metsäteollisuuden tuottamaa lisäarvoa. Suomessa metsien pysyvä hävittäminen metsätalouden yhteydessä on ollut tuntematon ilmiö jo pitkään. Toisaalta on selvää, että metsätalouden merkitys on muiden EU-maiden päättäjille sekä EU-instituutioiden edustajille ollut vaikea hahmottaa.

Metsiä ei voida nähdä pelkästään luonnon monimuotoisuuden takaajina tai hiilinieluinä. Kokonaisuuteen kuuluvat myös hiiltä varastoivat tuotteet, hiilivuodon estäminen sekä fossiilisten vaihtoehtojen korvaaminen puupohjaisilla materiaaleilla. Pohjoismaissa on poikkeuksellisen suuret mahdollisuudet metsäteollisuuden sivuvirtojen hyödyntämiseen. Tämä on otettava huomioon kaikissa EU:n esityksissä: EU:n metsästrategiassa, EU:n biodiversiteettistrategiassa sekä EU:n vihreän kehityksen ohjelmassa.

Suhtaudumme kriittisesti ajatukseen avata jo päätökseen neuvoteltu maankäytön ilmastovaikutuksia säätelevä lulucf-lainsäädäntö uudelleen osana vihreää sopimusta. Lainsäädännön muuttaminen muutaman vuoden välein luo epävarmuutta yrityksille ja investoinneille. Toisaalta uudelleen neuvottelut tarjoavat mahdollisuuden korjata lainsäädännön nykyisiä epäkohtia.

Metsäpolitiikka kuuluu jokaisen EU-maan kansalliseen toimivaltaan, ja siitä on pidettävä kiinni. Siitä huolimatta EU:n ympäristö-, ilmasto- ja energiapoliittiset päätökset vaikuttavat metsien käyttöön Suomessa. Juuri siksi on tärkeää, että EU-tason toimissa huomioidaan metsät kokonaisvaltaisesti, niin ekologisen, taloudellisen kuin sosiaalisenkin kestävyuden kannalta.

Vihreän kehityksen ohjelma ei näytä tunnistavan monitavoitteista ja monimuotoista metsätaloutta osana ilmastonmuutoksen vastaisia toimia.

**Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp
Eriävä mielipide 2**

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä huomioon Suomen neuvottelutavoitteina.

Helsingissä 20.5.2020

Ville Kaunisto kok
Arto Satonen kok
Anne-Mari Virolainen kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Matias Marttinen kok

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp
Eriävä mielipide 3

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 3

Perustelut

E 61/2019 vp, E 62/2019 vp, E 2/2020 vp ja U 2/2020 vp

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (European Green Deal) on Euroopan komission esittämä kattava politiikka- ja toimenpidepaketti, joka tähtää päätavoitteenaan ilmastoneutraaliin eurooppalaiseen talouteen vuoteen 2050 mennessä. Suhtaudumme myönteisesti toimiin, joilla pyritään vivuttamaan Eurooppa uuden talouskasvun uralle samalla hyödyntäen uutta vihreää teknologiaa ja innovaatioita sekä huomioiden luonnonvarojen kestävyys- ja monimuotoisuusnäkökulmat. Kristillisdemokraattinen valiokuntaryhmä painottaa, että päästövähennykset on syytä tehdä siellä, missä se on kaikkein kustannustehokkainta. Päästökaupan globaalin tiukentamisen ja laajentamisen tulee olla ensisijainen keino leikata päästöjä. EU:n yksipuolisilla toimilla ei kuitenkaan pystytä riittävästi vaikuttamaan kasvihuonekaasupäästöihin ja sitä kautta ilmaston lämpenemiseen. Siksi peräänkuulutamme globaaleja ratkaisuja ilmastohaasteeseen vastaamiseksi.

Kristillisdemokraattisen valiokuntaryhmän mielestä valiokunnan lausunnossa tulisi huomioida seuraavat kokonaisuudet:

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan on mahdollistettava tuotannon säilyminen kaikkialla EU:n alueella, myös koko Suomessa. Tuemme toimia, joilla maatalouspolitiikassa varmistetaan huoltovarmuus, kansallisen ruoantuotannon turvaaminen, ruokaturva sekä tuottajien aseman parantaminen arvoketjussa. Maataloussektoriin kohdistuu kuitenkin merkittävää leikkauspainetta, ja maataloustuottajat ovat yhä ahtaammalla. Maataloustuottajien näkökulmasta vihreän kehityksen ohjelman keskeinen ongelma on, että se lisää tuottajille vaatimuksia ja kustannuksia, mutta ei takaa rahoitusta.

Suomen tulee pyrkiä saamaan JTF-tuesta eli Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta suurin mahdollinen hyöty. Vaikka JTF-tuki ei suoraan kohdistu maatalouteen tai metsäpolitiikkaan, sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia näihin sektoreihin ja maaseutualueisiin. Samaan aikaan kun uusia EU-rahastoja luodaan, on tärkeää varmistaa entisten velvoitteiden toteutuminen — muutoin on kasvava riski, että suunnitellut uudistukset epäonnistuvat. Yhdymme valiokunnan näkemykseen siitä, että keskeinen neuvottelukysymys kansallisesti on komission esitykset JTF-tuen kohdistumisesta turpeen energiakäytöstä luopumiseen ja siitä aiheutuvien työllisyys- ja talousvaikutusten kompensoimiseen. Kuitenkin turpeen käyttöön liittyy Suomessa huoltovarmuustekijöitä, joita on syytä nostaa esille mm. aikataulun suhteen. Turpeen energiakäytön vähentyessä on varmistettava, että sitä voidaan käyttää tulevaisuudessa muihin käyttötarkoituksiin, kuten kuivikkeena, puutarhataloudessa tai uusissa innovaatioissa.

Vaikka vihreän kehityksen ohjelma on EU:n taloudellisen kasvun strategia, siitä puuttuu sellaisia taloutta kohentavia näkökulmia, jotka ovat samalla merkittäviä ilmastotoimia. Euroopan talouden kohentamiseksi on tärkeää panostaa uusien kasvualojen löytämiseen. Biotalous ja kier-

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp Eriävä mielipide 3

totaloudessa on tässä suhteessa lukusia mahdollisuuksia hyödynnettäväksi. Maaliskuun alussa julkaistu EU:n teollisuusstrategia sivuutti biotalouden tuomat mahdollisuudet fossiilisten raaka-aineiden korvaajana. Kestävän metsätalouden ja sen sivuvirtana syntyviä biotalouden tuotteita ei ole syytä sivuuttaa enää jatkossa, vaan vihreän kehityksen ohjelmaan on sisällytettävä biotalouden tuomat mahdollisuudet. Kannatamme valtioneuvoston näkemystä siitä, että puurakentamista edistetään tavalla, joka pienentää rakentamisen hiilijalanjälkeä ja kasvattaa pitkäkestoisten puutuotteiden hiilinielua.

Yksi ohjelman suurimmista heikkouksista on metsätalouden ja maankäytön kokonaisvaltaisen näkemyksen puute. Suomalainen metsätalous on esimerkki siitä, miten puuta tuotetaan ilmasto- ja ympäristökestävällä tavalla. Olemme kyenneet ylläpitämään hiilensidontaa ja parantamaan luonnon monimuotoisuutta samalla, kun olemme kasvattaneet metsäteollisuuden tuottamaa arvonlisää. Tästäkään huolimatta ohjelma ei tunnista monitavoitteista ja monimuotoista metsätaloutta. Kestävä metsäpolitiikka toteutuu parhaiten, kun saamme pitää metsäpolitiikan hoitamisen kansallisessa päätösvallassamme.

Komission on turha astua kansallisen päätäntävällän ylitse, mitä tulee esimerkiksi metsiemme suojeluun. Yli puolet Euroopan tiukasti suojelluista metsistä on Suomessa. Tätä faktaa vasten olisi kummallista, jos maallemme asetettaisiin ylimääräisiä velvoitteita EU:n tasolta. Olemme korostaneet kansallisesti vapaaehtoisuutta suojelutoimissa, koska pakkoon perustuvat suojelutoimet aiheuttaisivat häiriöitä ja tarpeetonta vastarintaa metsänomistajien keskuudessa.

Alleiviivaamme sitä tosiasiaa, että nielusäädöksillä ei pidä rajoittaa kansallisesti määriteltyjä kestäviä puunkäyttömahdollisuuksia. Metsävaroja on kasvatettava niin koko EU-tasolla kuin jäsenvaltioissa. EU:ssa onkin tarpeen pitää huolta metsien terveydestä. Toisin sanoen metsien kasvukuntoa on parannettava, metsäkatoa on ehkäistävä sekä metsäpinta-alaa on lisättävä. Edellä mainitut tavoitteet toteutuvat parhaiten oikein asetetulla tukipolitiikalla ja metsänomistajien omistusoikeutta kunnioittavan lainsäädännön turvin.

Vihreän kehityksen ohjelma on vielä jokseenkin epäselvä suhteessa valmisteilla olevaan LULUCF-asetukseen. Julkisuuteen on esitetty väitteitä siitä, että ohjelman myötä metsiä ja maan- käyttöä ohjaava LULUCF-asetus avattaisiin uuteen käsittelyyn, vaikka asetuksen toimeenpano on vielä kesken. Muistutamme, että Suomen on pidettävä kiinni LULUCF-asetuksen neuvotteluissa siitä, että meille räätälöity erillisjousto, 10 Mt CO₂ ekv. kaudelle 2021—2030, on käytettävissä kaikkien maankäytön muutoksesta ja maatalousmaan hoidosta aiheutuvien päästöjen kompensoimiseen. Emme voi peruuttaa enempää meille aikaisemmissa neuvotteluissa sovitusta kompromissista.

Kaikkiaan vihreän kasvun ohjelmasta näyttäisi puuttuvan kokonaisvaltainen maankäytön strategia. Mielestämme kyseinen strategia olisi syytä laatia ennen lainsäädännön tiukentamista. Tästäkään huolimatta ohjelma ei tunnista monitavoitteista ja monimuotoista metsätaloutta.

Komission ohjelman olisi onnistuessaan mahdollisuus tuoda maa- ja metsätaloudelle oma roolinsa kestävyuden saralla. Kunnianhimoisia tavoitteita asetettaessa tulisi kuitenkin valita tarkkaan oikeat ohjauskeinot, joilla tavoitteisiin päästään. Suomen erityispiirteet metsäisenä ja pohjoisena maatalousmaana on huomioitava. Tämä tarkoittaa muun muassa mittavia suoalueita, suometsiä ja

Valiokunnan lausunto SuVL 3/2020 vp
Eriävä mielipide 3

turvelpeitoja. Sama ratkaisu ei sovellu kaikkiin jäsenvaltioihin, joten kansallisesta harkintavallasta pitäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Euroopan laajuinen hiilineutraaliustavoite edellyttää myös ennakkoluulottomia energiapoliittisia ratkaisuja sekä suuria investointeja. Ilmastonmuutoksen hillinnässä keskeisintä on pyrkimys kohti fossiilisista polttoaineista vapaata taloutta. Tavoite energiantensiivisestä teollisuudesta ja liikenteen dekarbonisaatiosta tulee vaatimaan merkittävää lisäpanostusta energiantuotantoon, ja tulevina vuosina Euroopan tasolla on käytävä avointa keskustelua siitä, miten tämä energia tuotetaan. Näemme tärkeänä, ettei olemassa olevaa päästötöntä energiantuotantoa ajeta ideologisista syistä alas. Ydinvoima on osa energiapalettiamme ja siten päästöttömänä energialähteenä tärkeä osatekijä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä esitetyt huomioon Suomen neuvottelutavoitteena.

Helsingissä 20.5.2020

Sari Essayah kd
Peter Östman kd